

תו מפרשינן: היכי הוה אמינא, דטעמא דרב משום דבעינן מבוי שבתים וחצרות פתוחין לתוכו, והרי אמרה רב חדא זימנא לעיל דף עד א, ותרתוי למה לי?!

צריכא. דאי מההיא דלעיל,

עוה-א הוה אמינא, דירת עובד כוכבים נמי שמה דירה לענין "בתים וחצרות פתוחים לתוכו".

[אף שלענין לאסור על ישראל להוציא מביתו לחצר המשותפת לו ולעכו"ם לאו שמה דירה — כדלעיל ריש פירקין].

להכי קא משמע לן רב הכא, דדירת עובד כוכבים לא שמה דירה אף לענין "בתים וחצרות פתוחים לתוכו".

ואי לא ידענא דסבירא ליה לרב דבעינן מבוי שבתים וחצרות פתוחין לו אלא מהכא, הוה אמינא: עדיין לא ידענא בבתים כמה סגי, ואפשר דבעי טפי מתני בתים.

להכי קא משמע לן רב דבעינן "בתים" סתמא, דמשמע תרין בתים פתוחים לתוכו.⁽⁹⁰⁾

וכל הך פירושא בדברי רב לא יתכן, אלא רק אי אלא אמרה רב אף בחצר.

אבל השתא דאמרינן דאמר רב אפילו חצר — דלא שייך ביה הך טעמא — על כרחך טעמא דרב דלעולם המבוי יש לו היתר בלחי וקורה, ומשום דדירת עכו"ם שמה דירה.⁽⁹¹⁾

אלא עיקר האיסור הוא שלא יטלטלו מחצר לחצר.

דקא סבר רב: אמור לעשות [כלומר: לדור] יחיד במקום עובד כוכבים שמא ילמד ממעשיו של עכו"ם. ואם לא יטלטלו עמו בני החצר שאינה פתוחה למבוי, יחוש מעצמו שלא לדור עם העכו"ם שמא יהרגנו, וסופו שיצא משם.

שני בתים של עכו"ם, כיון שצריך שני בתים בכל חצר, ואילו בחצר של כל ישראל היה בית אחד, ונמצא שאין כאן שני בתים בכל חצר אפילו היה ישראל מצידו השני. ועל כן בלא העירוב אסור בודאי, אלא שעל ידי העירוב נעשין שתי החצרות כחצר אחת ושני בתים בתוכה, וכל החסרון מפני שהעכו"ם אינו מצטרף.

90. וכתבו רש"י והריטב"א: רק בתים לא הוה ידענא כמה, אבל דבתרי חצרות סגי שפיר הוה ידענא, מדקאמר רב: מבוי שצידו אחד עכו"ם וצידו אחד ישראל הוא דלא מהני, הא משני צדיו ישראל שפיר דמי.

91. ריטב"א. ובתוספות כתבו עוד פירוש, דמיירי במבוי שלא התירוהו בלחי וקורה אלא בפסין, שמותר אף בלא בתים וחצירות פתוחין לתוכו.

מילתא אגב אורחיה קא משמע לן: שאילו היתה חצר של ישראל במקום חצרו של גוי, היו מערבין אותו!

ואף על גב שאין בחצירו של זה הישראל האחר אלא בית אחד [ובעינן שני בתים בכל חצר] היו מערבין הוא ושכנו דרך חלונות, ויצטרף הוא לעירוב ההוא לעשות שני בתים לחצר הזאת, ויוכלו לערב עמו את המבוי להתירו דרך פתחים.

ולהכי נקט, דהשתא שהחצר האחת גוי ודירתו אינה דירה, אין יכולין לערב אותו דרך חלונות להתירו דרך פתחים למבוי כמו שהיו עושין אילו היה ישראל במקום גוי. עד כאן לשון הריטב"א.

ונראה בכונתו, דמיירי שבצד העכו"ם היו

— אינה אוסרת שלא במקומה", כלומר על החיצונה, ואף שדורסת דרך החיצונה.

רבי עקיבא אוסר את החיצונה — עד שתערב עם הפנימית — אפילו כשעירבה הפנימית לעצמה. כי סובר רבי עקיבא שדריסת הרגל של הפנימית אוסרתה לחיצונית, היות שאפילו "רגל המותרת במקומה" אוסרת שלא במקומה.

חכמים אומרים: אין דריסת הרגל אוסרתה [והיא שיטה שלישית ומפרש לה בגמרא].

ד. שכח אחד מן החיצונה ולא עירב, והפנימית עירבה כולה לעצמה: הפנימית מותרת, והחיצונה אסורה לכולי עלמא, מפני זה ששכח לערב.

ה. שכח אחד מן הפנימית ולא עירב עם חבריו בפנימית, והחיצונה עירבה לעצמה: שתיהן אסורות — ואפילו לתנא קמא — שהרי הפנימית אסורה במקומה, ואוסרת בדריסתה על החיצונה.

ו. עירבו שתיהן זו עם זו, ונתנו עירובן המשותף במקום אחד, כלומר: בחיצונה [הכי מפרש לה בגמרא], ושכח אחד — הרי בין היה אותו אחד ששכח מן הפנימית, ובין מן החיצונה, ולא עירב — שתיהן אסורות.

והטעם: הרי אותה חצר ששכח בה אחד לערב, היא ודאי אסורה.

ולכן, אם היה השוכח בפנימית, הרי כיון שהפנימית אסורה — אף החיצונה אסורה, היות והפנימית דורסת על החיצונה. והוה רגל האסורה במקומה, שאף לתנא קמא אוסרת שלא במקומה.

אמר רב יוסף: אי הכי — דאמרינן דאסר רב בין במבוי ובין ובחצר — היינו דשמענא ליה לרבי טבלא, דאמר בהא מילתא דרב: "עובד כוכבים" "עובד כוכבים" תרי זימני [שתי פעמים], ולא ידענא מאי אמר.

והשתא ידענא, דחד למבוי, חד לחצר [וראה עוד פירוש ברש"י].

מתניתין:

שתי חצירות זו לפניו מזו, ופתוחה החיצונה לרשות הרבים, ודריסת רגלה של הפנימית לצאת לרשות הרבים היא דרך החיצונה.

א. עירבה הפנימית להתיר לעצמה להוציא מבתים לחצר הפנימית, והרי היא "רגל המותרת במקומה", ולא עירבה החיצונה — הפנימית מותרת לעצמה, והחיצונה אסורה.

ב. עירבה החיצונה לעצמה, ולא עירבה הפנימית, הרי כיון שהפנימית אסורה מפני שלא עירבה, הוה לה "רגל האסורה במקומה", שאוסרת בדריסתה על החיצונה [כי בדריסתה נחשב כאילו היא דרה בחיצונה] עד שתערב עמה. ולפיכך: שתיהן אסורות.

ג. עירבה זו החיצונה לעצמה, וזו הפנימית לעצמה: זו מותרת בפני עצמה, וזו מותרת בפני עצמה [אבל מזו לזו אסור, כיון שלא עירבו ביניהן].

ואין הפנימית אוסרת בדריסת רגלה על החיצונה לטלטל בחיצונה בפני עצמה, דקסבר תנא קמא: "רגל המותרת במקומה

ואפילו אם היה השוכח מן החיצונה אסורה גם הפנימית.

וטעמו של דבר, כיון שעתה אין יכולה להיות הפנימית משותפת עם החיצונה בעירובה, היות שלא כל בני החיצונה עירבו. ואם כן, צריכה הפנימית "להסתלק" מן השיתוף עם החיצונה ולעשותו כעירוב שלה בלבד [והוא נקרא: "אחדא דשא" מיחדת לעצמה פתח], שסותמת את הפתח בפני החיצונה כדי לבטל עירובה עמה, "ומשתמשא" לבדה].

וזה הרי אינה יכולה הפנימית לעשות, כיון שאין פת העירוב נמצאת בפנימית אלא בחיצונה, וצריך ליתן פת העירוב בבית שבאותה חצר שמערבים אותה.

[וכבר נתבאר כל זה לעיל דף סו ב].

ז. ואם היו החצירות של יחידים, שבכל אחת מהחצירות יחיד הוא שדר בה: אינן צריכין לערב זו עם זו, שכיון שהפנימית בפני עצמה אין צריכה עירוב, שהרי יחיד הוא שדר שם, והוי לה רגל המותרת במקומה שאינהאוסרת שלא במקומה.

והך בבא כתנא קמא אתיא, דסבירא ליה אינה אוסרת שלא במקומה.

גמרא:

כי אתא רב דימי אמר משמיה דרבי ינאי: זו דברי רבי עקיבא, דאמר: אפילו רגל

המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה [וכדאיתא במתניתין].

אבל חכמים אומרים: כשם שרגל המותרת במקומה אינה אוסרת, כך רגל האסורה במקומה אינה אוסרת. שלדעת חכמים אין דריסת רגל אוסרת כלל.

ותמהינן עלה ממשנתנו, דתנן: עירבה חיצונה ולא פנימית, שתיהן אסורות.

ומשמע: הא עירבה נמי פנימית — שתיהן מותרות!

והוינן בה: לפי רבי ינאי — מני, מי הוא התנא ששנה את משנתנו?

אילימא רבי עקיבא היא, האוסר אפילו דריסת רגל "המותרת במקומה" שלא במקומה.

אם כן תיקשי, מאי איריא דנקט "עירבה חיצונית ולא פנימית", דהוה לה רגל האסורה במקומה.

והרי לפיו, אפילו עירבה הפנימית, דהוה לה רגל המותרת במקומה — נמי אסורה החיצונה.⁽⁹²⁾

אלא, לאו, רבנן היא!

הרי, שאף רבנן אוסרים כשהרגל אסורה במקומה, והיכי אמרת דלדעת חכמים דריסת הרגל אינה אוסרת כלל?!

ומתניתין אתא לאשמעינן דין החצרות כשלא עירבה הפנימית, ולא אתא לדיוקא. הא ליתא,

92. ואין לומר, דלעולם כרבי עקיבא אתיא, ובאמת אפילו עירבה פנימית נמי אסורה,

ומשנינן: לעולם רבי עקיבא היא. והא דקתני עירבה חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות, לא תידוק מינה שאם עירבה פנימית החיצונה מותרת.

דמתניתין לאו לדיוקא אתא, אלא לאשמועינן עיקר הדין דכשלא עירבה פנימית חיצונה אסורה.

ואי קשיא לך, דהוי מילתא דלא צריכא, דהא כל שכן הוא מסיפא, דקתני שאפילו עירבה פנימית, החיצונה אסורה. הא לא תיקשי:

ולא זו אף זו קתני. כלומר: אשמועינן תחילה דלרבי עקיבא אסורה החיצונה ברגל האסורה במקומה, והדר אשמועינן אף ברגל המותרת. וכולה רבי עקיבא היא, ולחכמים אין דריסת הרגל אסורת.

תו מקשינן על דברי רבי ינאי:

תנן במשנתנו: עירבה זו הפנימית לעצמה, וזו החיצונה לעצמה — זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה.

ומשמע: טעמא דעירבה הפנימית לעצמה, אז מותרת החיצונה לעצמה. הא לא עירבה הפנימית לעצמה — דהוי לה פנימית רגל האסורה במקומה — שתיהן אסורות.⁽⁹³⁾

והשתא תיקשי, והא האי תנא, דאמר: רגל

המותרת אינה אסורת, רגל האסורה אסורת — מני? משנה זו, המחלקת חילוק זה ביניהן — לפי מי היא שנויה?

אלימא לפי רבי עקיבא היא שנויה.

לא יתכן. כי לדבריו אפילו רגל המותרת נמו אסורת!

אלא לאו רבנן היא, אלמא סבירא להו לרבנן דרגל האסורה, אסורת!?

ועוד, על כרחך רבנן היא.

דהא מרסיפא בהמשך המשנה דקתני בה "ורבי עקיבא אוסר", רבי עקיבא היא — רישא, תנא קמא בר פלוגתיהו — לאו רבי עקיבא היא אלא רבנן.

אלמא, אף לרבנן דריסת הרגל אסורת, כשהיא אסורה במקומה, כדדייקינן?!

ומשנינן: כולה מתניתין רבי עקיבא היא.

וחסורי מיחסרא בה, והכי קתני:

עירבה זו לעצמה וזו לעצמה — זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה.

כמה דברים אמורים, שעשתה הפנימית דקה [מחיצה של דלת קטנה] בינה לבין הפנימית,

אתיא כרבי עקיבא — רש"י.

93. דעל כרחך צריך לומר שכוונת המשנה שבכי האי גוונא שתיהן אסורות.

כי אם לא באה המשנה אלא לומר שאם לא עירבה כל אחת לעצמה, זו שלא עירבה בלבד היא אסורה — הא תני לה כבר ברישא.

שהרי רבי עקיבא קאמר במתניתין שאפילו עירבה פנימית אסורה החיצונה, כדקתני "ורבי עקיבא אוסר", ואם כשעירבה פנימית אסורה החיצונה, כל שכן כשלא עירבה הפנימית, ולמה לי רישא כלל?! על כרחך לדיוקא אתי, דבעירבה פנימית מותרת החיצונה, והא לא מצי

וסילקה בכך עצמה מדריסת הרגל על החיצונה.

אבל לא עשתה הפנימית דקה, ועדיין דריסת רגלה על החיצונה, חיצונה אסורה.

אף שעירבה הפנימית, ומותרת היא במקומה — **דברי רבי עקיבא.**

שרבי עקיבא אוסר את החיצונה מפני שסבר: דריסת הרגל אוסרת!

ועלה קתני וחכמים אומרים: **אין דריסת הרגל אוסרת!** ולחלוק באו, הן על הרישא, דקתני: עירבה "החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות", והן על הסיפא, דקתני שאם לא עשתה הפנימית דקה, שתיהן אסורות.

והיינו כרבי ינאי, שלדעת חכמים אין דריסת הרגל אוסרת כלל.

מתיב רב כיבי בר אבוי ממשנתנו: ואם היו של יחידים אינן צריכים לערב.

הא של רבים — צריכים לערב זו עם זו!

אלמא, רגל של יחידים המותרת במקומה אינה אוסרת, רגל של רבים האסורה, אוסרת?!

ועוד מתיב רבינא ממשנתנו:

שכח אחד מן החיצונה ולא עירב, הפנימית מותרת וחיצונה אסורה.

שכח אחד מן הפנימית ולא עירב, שתיהן אסורות.

ומשמע: **טעמא דשכח אחד מן הפנימית ולא עירב — דהוה לה רגל האסורה במקומה — הוא דאמרינן ששתיהן אסורות.**

הא לא שכח אחד מן הפנימית — שתיהן מותרות, דהוה לה רגל המותרת במקומה!

והיינו, על כרחך דלא כרבי עקיבא, כי לרבי עקיבא אפילו בכי האי גוונא החיצונה אסורה משום דריסת הפנימית.

אלמא לרבנן רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה, אוסרת!

אלא כי אתא רבין, אמר משמיה דרבי ינאי בגוונא אחרנא, והדרינן בן מכל מה דפירשנו במשנתנו:

שלשה מחלוקות בדבר:

א. **תנא קמא סבר: רגל המותרת במקומה אינה אוסרת, רגל האסורה, אוסרת!** [ופירושא דמתניתין בכל בבוותיה, הוא כמו דפירשנו בגופה של משנה].

ב. **רבי עקיבא סבר: אפילו רגל המותרת, אוסרת!**

ג. **ורבנן בתראי [היינו: "וחכמים אומרים" דמתניתין] סברי: כשם שרגל מותרת אינה אוסרת, כך רגל האסורה אינה אוסרת!**

שינוי במשנה: נתנו — הפנימית והחיצונה

חיצונה ולא פנימית חיצונה מותרת" — ואף על גב דפנימית אסורה במקומה — וכל שכל כשהיא מותרת במקומה. ועל כרחך דוקא קתני.

וגם אין לומר שלא באה המשנה לדיוקא, אלא ללמד שרגל המותרת במקומה אינה אוסרת, והוא הדין רגל האסורה. שאם כן ליתני "עירבה